

**FUNDACJA
BATOREGO**

IM. STEFANA

ul. Sapieżyńska 10a
00-215 Warszawa
tel. 22 536 02 00
fax 22 536 02 20
batory@batory.org.pl
www.batory.org.pl

8 października 2021

Stanowisko Zespołu Ekspertów Prawnych Fundacji im. Stefana Batorego w sprawie rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego dotyczącego zgodności przepisów Traktatu o Unii Europejskiej z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej

7 października Trybunał Konstytucyjny (TK) pod przewodnictwem Julii Przyłębskiej orzekł, że art. 1 akapit pierwszy i drugi w związku z art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) jest niezgodny z polską Konstytucją w zakresie, w jakim integracja równych i suwerennych państw tworzących Unię Europejską osiąga "nowy etap", w którym – w ocenie członków TK – a) organy Unii Europejskiej działają poza granicami kompetencji przekazanych przez Polskę w traktatach, b) Konstytucja nie jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej mającym pierwszeństwo obowiązywania i stosowania, c) Polska nie może funkcjonować jako państwo suwerenne i demokratyczne.

Trybunał orzekł również niekonstytucyjność art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w zakresie, w jakim – w celu zapewnienia skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem Unii – przyznaje on sądom krajowym kompetencje do pomijania w procesie orzekania przepisów Konstytucji oraz orzekania na podstawie przepisów nieobowiązujących, uchylonych przez Sejm lub uznanych przez TK za niezgodne z Konstytucją. Ponadto, zdaniem składu orzekającego, art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE jest niezgodny z Konstytucją w zakresie, w jakim przepis ten – razem z art. 2 TUE – przyznaje sądom krajowym kompetencje do: a) kontroli legalności procedury powołania sędziego, w tym badania zgodności z prawem aktu powołania sędziego przez Prezydenta Polski, b) kontroli legalności uchwały Krajowej Rady Sądownictwa zawierającej wniosek do Prezydenta o powołanie sędziego oraz c) stwierdzania przez sąd krajowy wadliwości procesu nominacji sędziego i w jego efekcie odmowy uznania za sędziego osoby powołanej na urząd sędziowski.

W pierwszej kolejności zwracamy uwagę, że rozstrzygnięcie TK obarczone jest istotną wadą prawną, jako że w jego wydaniu brały udział 3 osoby wybrane przez Sejm VIII kadencji na uprzednio obsadzone już prawidłowo stanowiska sędziowskie, tj. Mariusz Muszyński, Justyn Piskorski i Jarosław Wyrembak, a więc osoby, które nie mogą w TK orzekać. Prowadzi to do wniosku o nieważności postępowania w sprawie i wydania tzw. wyroku nieistniejącego. Okoliczności te Zespół Ekspertów Prawnych [opisał m.in. w raporcie dotyczącym władzy sądowniczej z marca 2018 r.](#) Zespół w pełni podtrzymuje wyrażone tam argumenty.

Rozstrzygnięcie TK wprost podważa zasady, do przestrzegania których Polska zobowiązała się przystępując do Unii Europejskiej w 2004 roku. **Orzeczenie o niekonstytucyjności przepisów TUE stanowi nie tylko rażące naruszenie prawa Unii Europejskiej, ale także naruszenie Konstytucji, zgodnie z którą Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego.**

Orzeczenie TK stanowi zanegowanie wykładni unijnej zasady państwa prawa, zasady lojalnej współpracy i zasady skutecznej ochrony sądowej ustalonej przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), m.in. w odpowiedzi na pytania prejudycjalne polskich sądów. Przystępując do Unii Europejskiej, Polska zobowiązała się do przestrzegania orzecznictwa TSUE.

Zgodnie z prawem Unii Europejskiej, TK nie jest upoważniony do dokonywania samoistnej oceny konstytucyjności TUE. Orzeczenie TK może skutkować wszczęciem postępowania przez Komisję Europejską przed TSUE, a w konsekwencji nałożeniem kolejnych sankcji finansowych na Polskę w związku z nieprzestrzeganiem prawa UE.

Wbrew stanowisku TK, orzekając na temat wprowadzanej przez obecny rząd "reformy" wymiaru sprawiedliwości, TSUE nie działa poza granicami kompetencji przekazanych przez Polskę w traktatach, w tym w TUE. Z utrwalonego orzecznictwa TSUE – włączając w to wyrok TSUE z 6 października 2021 r. w sprawie sędziego Waldemara Żurka – wynika, że jakkolwiek organizacja wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich należy do kompetencji tych państw, to przy wykonywaniu tej kompetencji państwa członkowskie mają obowiązek dotrzymywać zobowiązań wynikających z prawa Unii Europejskiej. Jak wskazał TSUE w ww. wyroku, dotyczy to w szczególności przepisów krajowych odnoszących się do powoływania sędziów czy też przepisów dotyczących odpowiedniej kontroli sądowej w kontekście takich postępowań nominacyjnych.

Nie jest prawdą, jak w swoim orzeczeniu utrzymuje TK, że Polska nie może funkcjonować w Unii Europejskiej jako państwo suwerenne i demokratyczne. Należy przypomnieć, że to Polska podjęła suwerenną decyzję o przystąpieniu do UE w 2004 roku i przekazaniu na jej rzecz kompetencji w niektórych sprawach. W następstwie akcesji Polski do UE TSUE otrzymał kompetencję do orzekania w polskich sprawach, w tym dokonywania interpretacji prawa UE, zgodnie z którą sądy krajowe są uprawnione do kontroli legalności procedury powołania sędziego. To właśnie orzeczenia TSUE stanowiły w ostatnich latach tamę przed skutkami niszczącej "reformy" wymiaru sprawiedliwości.

Orzeczenie upolitycznionego TK, którego sędziowie pozbawieni są w przeważającej większości przymiotów niezawisłości i bezstronności, w sprawie zgodności przepisów TUE z Konstytucją odbieramy jako realizację politycznego zamówienia rządu i większości sejmowej. Przeciwstawienie sobie prawa Unii Europejskiej i polskiej Konstytucji – w zakresie objętym rozstrzygnięciem TK – jest z gruntu fałszywe. Przypominamy, że w wyroku TK z 2005 r. w sprawie traktatu akcesyjnego wskazane zostały trzy możliwości reakcji Polski na wystąpienie niezgodności między Konstytucją a prawem unijnym: dokonanie zmian w Konstytucji, podjęcie działań zmierzających do wprowadzenia zmian w przepisach unijnych, albo podjęcie decyzji o wystąpieniu z Unii Europejskiej. **Orzeczenie TK z 7 października 2021 r. faktycznie zmierza do wypowiedzenia członkostwa w Unii Europejskiej.**

Zespół Ekspertów Prawnych Fundacji im. Stefana Batorego

dr hab. Piotr Bogdanowicz, Katedra Prawa Europejskiego, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

Łukasz Bojarski, prezes zarządu Instytutu Prawa i Społeczeństwa INPRiS, były członek Krajowej Rady Sądownictwa

Jacek Czaja, prezes Towarzystwa Prawniczego w Lublinie, były wiceminister sprawiedliwości

prof. dr hab. Monika Florczak-Wątor - profesor w Katedrze Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Jagiellońskiego, kierownik Centrum Interdyscyplinarnych Studiów Konstytucyjnych UJ

dr hab. Agnieszka Frąckowiak-Adamska, profesor UW w Katedrze Prawa Międzynarodowego i Europejskiego Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

Jarosław Gwizdak, prawnik, działacz społeczny, członek zarządu Instytutu Prawa i Społeczeństwa INPRiS

dr hab. Wojciech Jasiński, adiunkt w Katedrze Postępowania Karnego Uniwersytetu Wrocławskiego

dr Piotr Kładoczny, Katedra Prawa Karnego Uniwersytetu Warszawskiego, sekretarz zarządu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka

mec. Magda Krzyżanowska-Mierzevska, radca prawny, pracowała jako prawnik w Kancelarii Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, a także w latach 1993 – 1998 jako prawnik w Sekretariacie Europejskiej Komisji Praw Człowieka

prof. dr hab. Marcin Matczak, profesor uczelni w Katedrze Filozofii Prawa i Nauki o Państwie Uniwersytetu Warszawskiego, partner w Kancelarii Domański Zakrzewski Palinka sp. k.

dr hab. Sławomir Patyra, profesor UMCS w Lublinie, kierownik Katedry Prawa Konstytucyjnego, radca prawny

prof. dr hab. Tomasz Pietrzykowski, profesor na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, dyrektor Centrum Badawczego Polityki Publicznej i Problemów Regulacyjnych

dr hab. Anna Rakowska-Trela, profesor w Katedrze Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Łódzkiego, adwokatka

dr hab. Anna Śledzińska-Simon, adiunkt w Katedrze Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Wrocławskiego

dr Tomasz Zalasinski, członek zarządu Stowarzyszenia im. prof. Zbigniewa Hołdy, Kancelaria Domański Zakrzewski Palinka sp.k., sędzia Trybunału Stanu

prof. dr hab. Fryderyk Zoll, Katedra Prawa Cywilnego Uniwersytetu Jagiellońskiego, profesor Uniwersytetu w Osnabrück